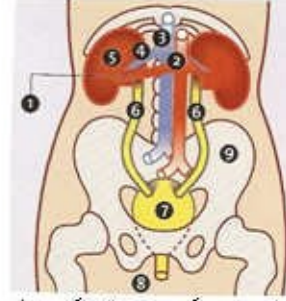

تەۋەرىك ئە سەر نە خۇشپە كانى گورچىلە - Nephrotic disease-

- 1- ئۆرى گەرەى خويى گورچىلە
- 2- Aorta
- 3- Vena Cava Inferior - ئۆرى گەرەى خويى بەشى زۆرەۋە
- 4- ئۆرى خويى گورچىلە
- 5- گورچىلە - Kidney
- 6- ئۆرىمەكى مېزەنەرلە ناۋزىگ دا - Ureters
- 7- مېزەنەر - Vesica urinaria
- 8- مېزەنەر - Urethra
- 9- جەۋز - Pelvis

گولانە پشەرى - ھۆنەندا

ئەم بەشەدا باس ئە نە خۇشى گورچىلە كان ئە كاتى دووگىيانىي ئافرەتانددا دەكەين.

پىرست :

- 1- گورچىلەكانت زۆر گرتگن بۆ ژيان
- 2- گورچىلەكانت چۆن كار ئە كەن؟
- 3- تىژىنەۋە و لىكۆئىنەۋە ئە بارەى گورچىلەكان
- 4- گورچىلەكان و بەرز بوونى پەستانى خويىن Hypertension -
- 5- گورچىلەكان و نە خۇشى شەكرەى خويىن Diabetes -
- 6- گورچىلەكان، نە خۇشى گورچىلەكان و تىۋاناي زاۋىزى Fertility -
- 7- كىشەى وپراسى بلۆقە كانى گورچىلە Kidney Cyst Genetic
- 8- بەردى گورچىلە Kidney Stone -
- 9- انتھابى رىگاي مېزەنەر Cystitis Inflammation & Urethritis Inflammation -
- 10- انتھابى بەشى پاللاۋگەى (فىلتەرى) گورچىلە Glomerulonephritis -
- 11- غودەى گورچىلە Kidney tumor -
- 12- كەمتر كاركردنى دىرژخايەنى گورچىلە Chronic Renal failure of kidney failure -
- 13- پاللاۋنتى خويىن Dyalese -
- 14- گۆرىنى گورچىلە Kidney Transplantation -
- 15- سەرچاۋەكان

دووكيانى و نەخۇشى گوورچىلەكان ، ھەندىك جار بىكىشەيە و ھەندىك جار يەكجار زۆر بە كىشەيە

ئەم بەشەدا باس ئە نەخۇشى گوورچىلە كان ئە كاتى دووكيانى ئافرەتانددا دەكەين .
ئەگەر گوورچىلەكان باش كار نەكەن ئەو تەواناى زاوئى كەمتر دەبىتەو و ئەگەرى راوەستانى ماوئى
دووكيانى ئافرەت ھەيە ، ئىرەدا مەبەست ئەوئەيە كە ئافرەت ناتوانىت ماوئى كەم يان زىاد ئە 42
ھەفتەكەى تەواو بكات و ماوئى دووكيانى زووتر كۆتايى پىبىت . (ئەبەرچوون) . تا چ رادەيەك دەتوانىن
بلىين ئەو رەو دەدات ، پەيوەستە بە تا چ رادەيەك نەخۇشەكەى گوورچىلە قوولە ؟ ئەگەر نەخۇشەكە
ئە قۇنغىكى سەرەتايىدايىت ئەو ئاسايە و چاوەرىنى ھىچ رووداويكى نەرىنى ناكرىت . ئەگەر نەخۇش
خەرىكى - Dialyse پاكردەنەوئى خوئىن بىت ئەو ئەگەرى دووكيان بوون (ئەگەرى ھامىلەبوون) زۆر
كەمە و زىانى بۇ دايك و منال (كاكئە Embryo=8 يان Foetus=8 ھەفتە ئە زگدا) زۆرە .

ئە كاتى دووكيانىدا ھەندىك گۆرانكارى گەورە روو دەدەن ئە گوورچىلەكاندا .
ھەوزى گوورچىلە Renal pelvis و بۆرىەكانى مېزەنەرى ناو زگ Ureters ، فراوانتر دەبن ، خوئىن
ئە ناو گوورچىلەدا زىاترەتوچۆ دەكات و گوورچىلەش زىاتر كار دەكات .

پەستانى خوئىن تا مانگى شەشەم ئە كاتى دووكيانىدا دادەبەزىت و دووايى بەرز دەبىتەو . ئە رىگى
مېزەو رېزەيەكى بەرچا و ئە پرىن كە ئە رېزەى ئاسايى خۆى زىاترە ئە دەست دەچىت .
ئەگەر گوورچىلەكان ساغ بن ئەو گۆرانكارىيە ھىچ كىشەيەكى وەھا درووست ناكات ، بەلام ئەگەر گوورچىلە
ناساغ بىت ئەو گرانايىەك درووست دەكات كە ئەوئىش بە گۆرەى قۇنغى نەخۇشەكەيە كە نەخۇش
تېيدايە .

ئەگەرى دووكيان بوون) زگ پرىبون (-Pregnancy)

ھەرچەند گوورچىلەكان بە خەراپى كار بكەن ئەو ئەگەرى دووكيان بوون كەمترە .
بە ھۆى درووستبوونى پاشماوەكانى زۆر بەرچا و ئە ناو خوئىندا ، ئىنجا گۆرانكارىيەكى گەورەش درووست
دەبىت ئە سەرتىكچوونى ھۆرمۇنەكان كە ئەو كارىگەرە ئە سەركەم بوونەوئى تەواناى زاوئى .
ئەگەر ئافرەت بە رىكوپىكى خولى مانگانەى ھەبىت و كىشەيەكى كەمى ئە گوورچىلەدا و بە شىوئەكى
گشتى بارى تەندروستى باش بىت ، ئەگەرى دووكيان بوونى ئاسايە (ئەگەر كارى گوورچىلە ئە 60%)
زىاتر تەواناى كارى ھەبىت .)

له هه نذیک نه خووشی له قوناغه قووننهکاندا، خولی مانگانەى نافرەتان نارێک دەبیت و جارى وایه هەر رادهوستیت.

ئەوسا که گورچیلە گەیشته ئەوپەرى سستکاری، که دەبیت خوین بە شیوهی Dialyse بپاڤیوریت، ئینجا ئەگەرى دووگیانی Pregnancy زۆر کم دەبیتەوه. ئەگەر گورچیلەکان له قوناغیکی زۆر خراپدا بن و توانای کاریان تەنیا 10% بیت ئەوه توانای زاوژ و مناخستنهوه زۆر لاواز دەبیت .

ئەگەر گورچیلەکان چارهسەر بکړین ئەوه ئەگەرى دووگیان بوونیش زیاتر دەبیتەوه. به تایبەتی ئە و نافرەتانهی که گورچیلەکان گۆرپوه رهوشی زاوژیان زۆر باشتەر بووه .

ههروهها له پیاوانیشدا توانای مناخستنهوه Fertility لاواز دەبیتەوه که گورچیلەکانیان باش کار نهکن.

ئینجا بۆیه، باشتروایه ئەو پیاوانهی که گورچیلەیان کیشی ههیه له قوناغیکی سهرهتاییدا تۆوهکهیان له تاقیگه‌دا بدهنه دەست پسیۆران بۆ راگرتنی له ناو چالەبه‌فردا (بۆ دووارۆژ ئەگەر ویستیان منال دروستبکهن، ئەوه به‌کاربێنن خاو ده‌کریتهوه بۆ به‌کار هێنانی ته‌کنیکی :

IVF=In vitro fertilisation یان ICSI=Intra cytoplasmic injection sperm

ئەو کەسانەى که ئەو کیشەیان ههیه ، باشتەر وایه که راویژ له گەل پزیشک بکهن بۆ تیگەیشتن له دوواکیشەکان و ئەگەرە نەریتیەکانی کاتی دووگیانی بۆ دایک و منال. ئەگەر نافرەت له گوماندای بیت که دهیه‌ویت ببیتە دووگیان یان ده‌توانیت ئەوه باشتەر شیوهیه‌ک له شیوه‌کانی به‌رگری به‌کار به‌ییت- Anti-Conceptiva . ههروهها ئەگەر کارکردنی گورچیلەکانی له رادهیه‌کی زۆر خراپ دابیت ئەگەری ئەوه ههیه که تۆو و هیلکه‌ی نیر و می هەر په‌یوه‌ند دروست نه‌کهن .

دووگیان Pregnant-، که نه‌خووشیه‌کی گورچیلەى هه‌بیت

ئەو نافرەتانهی که نه‌خووشی گورچیلەیان هه‌یه

چهنده گورچیلە باشتەر کار بکات ئەوه‌نده بوواری کاتی دووگیانی تا کۆتایی باشتەر.

ئەگەر گورچیلەکان له قوناغیکی سهرهتاییدا زیانمە‌ند بووبن ئەوه کیشە دروست ناکات بۆ دووگیانی.

ئەگەر نه‌خووشیه‌که له قوناغیکی مامناوه‌ندی‌دابیت ئەگەری کیشە له 50% دایه. له به‌شى نیوه‌ی

تری‌دا منال‌ه‌که له به‌ر ده‌چی Miscarrige (abortion) یان زووتر له کاتی خۆی به‌دونیا دیت

Premature birth .

کارکردنی گورچيله كان له كاتى دووگياندا له وانه يه به رهو بواری خهراپی بروت، نهوه هندیك ریسک دروست دهكات.

نه خوشیبه كانی گورچيله به شیوه یه کی گشتی کیشه ی به رزی په ستانی خوین دروست دهکن و نهوه له کاتی دووگیاندا به رهوه به رزتریوونه وه دبروات. ئینجا نهوه مه ترسی دروست دهكات له سه ر ژیانی دایک و منالی ناوژگ .

ئیسنا به رزی په ستانی خوین به پاریز و درمان کونترپول دهکریت-چاره دهکریت. نهوه درمانانه ش که به کار دهیندرین رۆژ به رۆژ جیگای متمانه ن و به رهو بی زیانمه ندی ده رۆن. چه نده کیشه ی کارکردنی گورچيله باشر بکریت و نهوه نه خوشیبه چاره سه ر بکرین نهوه نه وه نده بوواری کاتی دووگیان و رهوشی دایک و منال بی مه ترسیتر ده بیته .

هه ندیک جار له کاتی دووگیاندا کارکردنی گورچيله كان نه وه نده به روه خراپی دبروات که ناچار پیویست به پالوتنی خوین به نامیری گورچيله دهستکرد Dialyse دهكات، نهوسا نه گه ری که می هیه که ماوه ی دووگیان تا کوتایی خوی بتوانیت بروت .

کاتی Dialyse

وهکو پیشتر نامارژه مان پیی کرد نهوه نه خوشانه ی که کرده وه ی Dialyse واتا پالوتنی خوین دهکن، نه گه ری که متریان هیه به بو دووگیان بوون .

له بهر نهوه ریسکانه ی که تووشی دایک و منال ده بن ، نهوه نافرمتانه ی که Dialyse دهکرین ، له لایه ن پزشکیکه وه ناموژگاری دهکرین خوین دووگیان نه کن .

نه گه ر هه ر دووگیان بوون و له دهست ده رچوو نهوه ده بیته له ژیر چاودیریبه کی زور باشدا بیته و به وردی مامه نه ی له گه ن بکریت، ئینجا نه خوشه که تا کوتایی ماوه ی دووگیان له نه خوشخانه ده خویته و له ژیر چاودیریدا ده بیته (نه وروپا).

نهوسا پیویسته زووتر له جارن Dialyse بکریت یان نه گه ر پیویست بوو هه موو رۆژیک. کونترپول کردنی به رزی په ستانی خوین و که مخوننی به کاتی خوی و به وردی زور زه رووره و هه روه ها به رگری کردن له گرتنی هه و (Infections=چلگرتن) به هوی میکروئورگانیسمه کانه وه زور پیویسته .

هه رچه ند نهوه هه موو ناگاداری و چاودیریبه له ماوه ی دووگیاندا هیه، کاتی Dialyse ، به لام هه رواش نه نجامدانی کاریکی سهخت و نالۆزه و زۆربه ی دووگیانده كان ماوه ی دووگیان یان پی ته واو

ناكریت و لیان ده پچریت و له نه جامدا مناله كهیان له بهر ده چیت. هه ندیكیان مناله كهیان زووتر له كاتی خوی له دایك ده بییت، كه نه وهش كیشه یه کی تره و لیته دا باسی ناكه یین .

سه رچاوه كان:

Luc De Vries & drs. Sandra / نووسینی U en Uw Gezondheid ی

Schrooyen drs.

www.nierstichting.nl

www.wikipedia.nl